

→ Hegedűs Lajos Hunor

Hidak könyve

Antikváriumban jutottam ehhez a különös könyvhöz. Úgy volt, hogy már megint éppen teljesen kifogytam a pénzből, aznap reggel már egy falat kenyérem sem volt, másrészt viszont már úgyis régóta készültem, hogy antikváriumba vigyem azokat a könyveket, amelyekből adminisztrációs hiba folytán két példányom is volt (a hölgynek mondtam az antikváriumban így: adminisztrációs hiba folytán, ez tetszett neki, több sikerem nem is volt aztán nála), szóval felkerekedtem, gondoltam, valamit csak kapok értük, amiből kihúzom még egy pár napig. De a tizenkilenc könyvből csak négyet voltak hajlandók felvásárolni, azt mondták, efféle eladhatatlan könyvekkel van már dugig a raktár — már hogy lennének eladhatatlanok, méltatlankodtam, hiszen én is megvettem őket, sőt. Éppenséggel kétszer is megvettem őket. Ez sem hatotta meg az eladó hölgyet, nincs pénzük, hogy ilyen könyveket gyűjtögessenek, értsem meg, nagyon észnél kell lenniük, mit vásárolnak fel. Nagyon szomorú voltam. Azt hittem, teli gyomorral és üres hátizsákkal megyek haza, ehelyett hazafelé is cipelhetek egy tizenöt eladhatatlan könyvvel megpakolt zsákot, üres gyomorral. Na, hát ez van, az önmenedzselés — így mondják? — sose volt erősségem, bár végül cipekednem sem kellett, az egészet rásóztam, vagyis inkább mondjuk úgy, elajándékoztam az első ismerősömnek, akibe belebotlottam, amit ő „könyvet? ingyen? bármikor!”-felkiáltással, tényleg nagy örömmel fogadott.

Ám mielőtt ez megtörtént volna, még bóklásztam egy kicsit abban az antikváriumban, nem nagyon volt kedvem elsietni azt a hazacipekedést, meg persze, ha már úgyis ott voltam. És megakadt a szemem ezen a könyvön. Fogalmam sincs, mit láttam meg benne. Azt hiszem, tulajdonképpen éppen azt, hogy nem volt benne mit meglátni. Még mindig nagyon mérges voltam, amiért nem vették át a könyveimet. Itt van például ez! Ha tényleg ennyire megválogatják, milyen könyveket vesznek be, akkor mit keres itt ez? Szerző, cím sehol. Kiadóról, kiadás évéről nem beszélve. Semmi, csak az ócska, szürkére kopott, valaha talán bordó, kemény borítás, aztán meg belelapozván továbbra sem tudok meg semmit, hogy miről szól, mindjárt az első (!) oldalon elkezdődik a tömény, bekezdésekre sem tagolt,

érthetetlen szöveg. Amúgy jó súlyos, tömör kis könyv, kézbesimuló, de a lapok olyan leheletvékonyak benne, nem is tudom, mennyi, több ezer van belőlük?, és persze a betűk is olyan aprók, nyüzsgők, hogy a szem belekápárazik. Vittem diadalmasan az eladóhoz, árulja már el, ez is afféle jól eladható kiadvány lenne? Az eladó zavartan vette a kezébe. Hívta az üzletvezetőt is. Próbáltak a számítógépen utánakeresni. Persze nem találták sehol. Le se volt árazva. Úgy vélték, valaki tréfából tehette oda a polcra. Ekkor kezdett el érdekelni a könyv. Megkérdeztem, mennyiért adják nekem, ugye, hogy nincs eladhatatlan könyv? Erre azt mondták, vigyem isten hírével, nem kell fizetni érte, és nevettek, ha gondolom, tekintsem engesztelő ajándéknak. Jó. Legalább még az a kevés pénzem is megmaradt, amit a négy könyvért kaptam, kenyérré elég lesz.

Nekiültem a könyvnek még aznap. Felütvén az első oldalon, rögtön egy ki tudja hol és mikor megkezdett mondat közepén találtam magam, érdekes, pedig nem tűnt úgy, mintha lap hiányozna az elejéről, de ez a mondat szó szerint üstökön ragadott és behajított egy szöveg kellős közepébe, minden olyan gyorsan történt, érthetetlen események zűrzavarában találtam magam, de csak olvastam és olvastam és olvastam. Nem bírtam letenni. Új világba csöppentem, olyan lettem, mint a kisgyerek, aki kifogyhatatlan energiával és lankadatlan lelkesedéssel fedezi fel a számára új világot, és végtelen a türelme, amivel az érthetetlennek tetsző dolgokat figyel, és aprócska, ámde roppant hatékony kis eszével mindig újabbnál újabb koherenciákat próbálgat rájuk, persze a kisgyerek az életben nem tud visszalapozni, én viszont eleinte, amikor néha valami összefüggésfelére véltem bukkanni, mindig megtettem, ez az előnyöm megvolt, ámbar a keresett helyet valahogy soha nem sikerült megtalálni, és aztán mindig jól el is bizonytalanodtam, hogy amire emlékszem, az egyáltalán tényleg volt-e, mígnem végül addig lapozgattam a könyvben összevissza, hogy utóvégre még arra a pontra is alig találtam vissza, ahol az olvasást felfüggesztettem a visszalapozás kedvéért. Így aztán hamar letettem a visszalapozgatásokról, és bevallom, épp ekkor kezdtem egyre inkább élvezni a játékot, bár még ekkor is sűrűn váltogatta egymást bennem két ellen-

tétes gondolat, hogy ennek a könyvnek az elkövetője valami nyilvánvalóan dilettáns alak lehet, de nem is, inkább valami írni egyébként valamennyire tudó túlfűtött elmeháborodott, vagy ha nem, akkor meg nemcsak zseniális alkotó, teremtő elme, de — összehasonlítva más, korábbi olvasmányaimmal, és leginkább saját alkotói fantáziám eddigi szövődésével — ő, ismeretlenül is egyedül ő ezen a világon a zseniális író, teremtő elme.

A vége persze az lett, hogy teljesen magával ragadott a könyv világa. Az örök kritikus, aki bennem lakik, és soha nem is mulasztja el hallatni a hangját, most csendben volt. Még sosem olvastam könyvet, melynek világát pusztán írói fantázia által minden részletre kiterjedő alapossággal ilyen tökéletesre teremtettek volna, és amelyik ennyire tökélyre vitte volna, hogy legapróbb részleteiben is szebb és más legyen, mint a mi földi világunk, sőt még tovább mentem, nem is könyv ez, amit a kezemben tartok. Ez valami más.

Hogy sajnáltam mindenkit, akinek nem adatott olyan élmény, mint nekem ez a könyv! Akinek még sosem volt olyan élménye, melyet mintha tökéletesen értett volna, de szavakba önteni mégsem tudta, mert nyelvünk előre gyártott elemeiből ilyesmi nem rakható össze. Persze, kérdezhetné erre bárki, hogy mégis, abban a könyvben hogy volt akkor az egész leírva. Ha nem rakható össze. Megmondom: egy másik nyelven. Annak a világnak a nyelvén. A mi nyelvünk volt az és mégsem.

A történetről: az események, melyek a könyv lapjain zajlottak, abban a világban teljesen közönségesek és hétköznapiak lehettek. Amúgy külső események nem is nagyon voltak. Gondolatfolyamok, érzések, hangulatok, vég nélkül, és zene. Ebben a világban mindent betölt, mindent eláraszt, a legapróbb mozzanatokban is ott van a zene. Ezeknek a zene az életük, állandóan énekelnek, bármit mondanak, a leghétköznapiabb közlések is csodálatos dalokként fakadnak ajkaikon. Én persze mindezt nem hallhattam, de nagyon is el tudtam képzelni. Eddig ezt nem tudtam magamról, de most rá kellett jönnöm, mennyire kellene nekem is a zene, a dal. A szöveg bizonyos helyein már-már úgy éreztem, belepusztulok a sóvárgásba, ha nem

hallhatom, ahogyan énekelnek. Persze volt olyan is, hogy valaki nem dalolt, csak beszélt. Ez jelzésértékű volt, körülötte azonnal megdermedt még a levegő is — azért ilyesmi ritkán, tényleg csak nagyon elvétve fordult elő.

Maga a történet egyébként egyikük utazását mesélte el. Ez az illető más volt, mint a többi. Jobban emlékeztetett ránk, földi emberekre. A többiek igazán csodálatos lények voltak, olyan szépek, akár a mesebeli tündérek, és intelligensek, igazi filozófus egytől egyig, de ez az egy... és mégis úgy tűnt, mintha valahogyan a többiek fölött állna. A többiek mintha tartottak volna tőle, de mindenképpen tisztelték, felnéztek rá, de hogy miért?, nem is igazán volt benne semmi megnyerő, nem volt például szépérzéke, vagy mintha nem érdekelte volna, hogy a dolgok szépek is lehetnek, egész lényében volt valami földhözragadtsággal párosuló rideg, közönyös fensőbbiség. Jobb szót nem tudok rá: annak a világnak a rendjében elfoglalt helyéből kiindulva olyan rendezőféle lehetett, aki a maga rideg módján osztogatja mindenkinek az ilyen-olyan instrukciókat, és a csodálatosabbnál csodálatosabb lények meg hallgatnak szavára. És ez az instruktor állandóan hidakon ment keresztül. Egész utazása ebből állt: hidak, hidak, hidak. Ez a világ tele van hidakkal. Valami vallásos tisztelet az, ami itt a hidakat övezi, a hidak itt afféle szent tárgyak, egész filozófia épül a hidakra. Minden apró tárgyról, a valóság akármelyik apró darabjáról, de az élőlényekről, önmagukról is úgy alkotnak fogalmat, mint hídról két másik dolog között. Nem mindig emlegetik így, de minden dolog elnevezésének él egy olyan változata is, melyben szerepel a „híd”: csillaghíd, emberhíd, ajtóhíd, almahíd..,

Mindettől teljesen el voltam ragadtatva.

Aztán valahogy megváltozott az egész könyv. A változás első jeleként egyszer csak megjelent a szövegben egy földrajzi név, egy olyan helynek a neve, amely a mi földi világunkban létezik! Ez akár egy érdekes fordulat is lehetett volna, egy pillanatig fel is villanyozott, aztán viszont már egyáltalán nem volt ínyemre. Most megint úgy voltam, hogy nem értettem, mit akarhat a könyv írója. De még ha csak ez lett volna. Eltűntek a könyv lapjairól a csodálatos tündérlények, és a könyv átcsapott

a legrosszabb fajta száraz útleírásba, de még annak is csapnivaló volt, mert ez aztán beszámolt ennek a teljesen hétköznapi utazó embernek a legjelentéktelenebb, legfejlethetőbb pillanatairól is. Nem is értem, miért olvastam tovább. Nem volt oldalszámozás, de már azt próbálgattam megbecsülni, hány oldal lehet még hátra, és hogy vajon hová fog kilyukadni ez az egész a cseppet sem kedvemre való fordulat után, talán még erre voltam kíváncsi, de ez is már csak olyan gépies, mint valós kíváncsiság volt inkább, ezért olvastam tovább.

Még akkor is alig rebtent a szemem, amikor ez az utazó, egy több mint kétszáz oldalon át húzott repülőút végén fővárosunk repülőterén szállt le a gépről. A számban sok ezer falatnyi megrágtott papír ízétől gondolkodni is lustán ebből nekem csak annyi jött le, hogy a szöveg ismeretlen elkövetője valami hazámfia lehet. Aztán amikor az az ember a fővárosban vonatra szállt, még az a vicces gondolatom is támadt, hogy egy átszállást beiktatva akár hozzám is utazhatna. De amikor az emberem valóban leszállt, és átszállt egy másik, egyenesen az én szülővárosom felé tartó vonatra, felugrottam a karosszékből.

Mondanom sem kell, itt, a mi állomásunkon szállt le a vonatról. Alig győztem kívánni, hogy ideérjen. Járkálva, az izgalmától remegve faltam a sorokat, ahogy ez az ismeretlen az én városom ismerős utcáit rója a könyv lapjain, cseppet sem sietősen, megáll itt-ott, udvariasan érdeklődik, továbbmegy, az egyik alakban, akivel szóbaállt, teljes bizonyossággal az egyik ismerősömet véltem felfedezni.

És aztán ott állt a lépcsőházunk bejáratánál.

Belépett.

Moccanni sem mertem, csak olvastam.

Hallottam, ahogy jön fel a lépcsőn.

Pontosan abban a pillanatban, amikor odaértem a könyvben, megszólalt a csengő. Nem voltam se élő, se holt, amikor a könyvet továbbra is a kezemben tartva támolyogtam, hogy ajtót nyissak. Ott állt az ajtóban. Üdvözölt engem, kimért hangon, mint akinek ez egy teljesen szokványos helyzet, a hála legcsekélyebb jele nélkül köszönetet mondott, hogy én elsőként, tehát a pillanatnak mégiscsak rendkívülinek és ünnepélyesnek kel-

lett lennie, végigrágtam magam ezen a szörnyűséges könyvön, mire én motyogtam valamit, hogy nem, dehogyis szörnyűséges, egyáltalán, sőt, egészen lenyűgözött... Ő némi lenéző fölényel bólintva „vette tudomásul”, hogy így látom, majd kijelentette, hogy „a könyv végigolvasása önmagában még semmit nem jelent”, és mivel én ahelyett, hogy most már inkább a valós szituációra ügyeltem volna, még mindig a könyvet bámultam, érelyesen rám szólt, hogy a szemébe nézzek, majd parancsba adta, hogy a hídról el ne mozduljak, amíg...

— A hídról? Milyen hídról? — Csalódottan, szánakozva nézett rám.

— Hát nem veszed észre, hogy egy hídon állsz? — énekelte.

Zavarodottan újra a könyvbe pislantottam, onnan tudtam meg, mit felelek erre, és úgy olvastam fel hebegve-habogva, mint egy rossz diák, aki nem tudja a leckét:

— A híd alatt ott a semmi, körötte a minden, és két oldalán két világ, alatta a semmi... körötte a minden... a híd a mindenség éle, ahol a semmi átcsap valamibe... vagy ahol a mindenség elvékonyodik, és átmelegy semmibe...

Megfogta a karomat, kicsit meglapogatta:

— Jól van, barátom, biztos neked van igazad — és otthagytott. A lépteiből, ahogy ledübörgött a lépcsőn, hallhattam, hogy még mindig nagyon dühös.

De úgy látszik, a próbát valahogy mégiscsak kiálltam, mert most már én írom a *Hidak Könyvét*. Néha kapok tőle ilyen-olyan instrukciókat, ezek nem mindig tetszenek, szerintem kispolgári az öreg, de fejet hajtok, elfogadom a béklyókat, ahogy azt teszi itt mindenki más is, mert a létező a nemlétből a korlátai révén rajzolódik elő, ebben a világban ez a legelső számú, mindenek felett álló törvény, tehát nincs mese, kellene béklyók. De hol vannak ezek a béklyók azokhoz képest, melyeket a ti földi világotokban hagytam? Abban, amelyik pedig állandóan a béklyók ellen lázad. Ez a világ befogadott, megismerkedtem az ismerős „tündérlényekkel”, egészen olyanok ők is, mint az emberek, ki hitte volna? Viszont egyszerűen bármit írok, az ő szájukba adva mindenből, mindenből csodaszép dal lesz.

